

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

İZİNSİZ ARACILIK VE YETKİSİZ GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİ İLE
İŞÇİ TEMİNİ SAĞLAYAN İŞYERLERİNE YÖNELİK
PROGRAMLI TEFTİŞ

ARALIK - 2023

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 49'uncu maddesi ve çalışma hayatı ile ilgili diğer maddeleri ile Devlet çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam oluşturmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü tutulmuştur. Bu yükümlülük Devlet'in çalışma hayatına müdahalesini gerekli kılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak sosyal hukuk devleti temelinde emeğin ve hakkın esas alındığı, diyalog mekanizmalarının etkin bir biçimde işletilerek çalışma ahenginin hâkim kıldığı, uluslararası norm ve standartlara uyumlu, yenilikçi bir çalışma hayatı oluşturmak vizyonu çerçevesinde temel misyonumuz; çalışma hayatını düzenlemek ve denetlemek, işgücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek suretiyle büyümenin istihdama katkısını, istihdam ve işgücüne katılım oranını artırmak, nitelikli insan kaynağı oluşturmak, sosyal güvenliği yaygınlaştıracak tedbirler almak, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü geliştirerek tüm çalışanlara sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturmaktır.

Anayasa kapsamında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile verilen görevlerin denetimle ilgili kısımları; 5690 sayılı Kanun ile onanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sanayi ve Ticarete İş Teftişi hakkındaki 81 sayılı ILO Sözleşmesi gereği Bakanlığımız Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'na verilmiştir. Bu kapsamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izlemek, çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıtdışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak, çalışma hayatının denetimi ve raporlanmasına ilişkin ilke, yöntem, standart ve teknikleri geliştirmek, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve önerilerde bulunmak gibi görevleri bulunmaktadır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak programlı teftişler kapsamında amacımız, ülkemizde yürürlükte bulunan iş mevzuatı kapsamında çalışma hayatı bakımından öncelikli riskleri belirleyerek önleme politikaları geliştirmek, korumak, sektörde kalıcı ve sistematik iyileşme sağlamak, gelecekte yapılacak teftişler için veri oluşturmak, teknik açıdan ilgili taraflara rehberlik etmek ve taraflar arasında çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Bu kapsamda yürütülen teftişlere ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporları ilgili tarafların bilgilerine sunulmaktadır.

Bekir AKTÜRK
Rehberlik ve Teftiş Başkanı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BAŞKAN SUNUŞU

2022 yılına ait İzinsiz Aracılık ve Yetkisiz Geçici İş İlişkisi İle İşçi Temini Sağlayan İşyerlerine Yönelik Programlı Teftişin hazırlanmasında, yürütülmesinde ve bu raporun yazımında görev alan İş Müfettişlerine, teftiş aşamasında gerekli kolaylığı sağlayan işveren ve çalışanlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, katkısı ve katılımı olan tüm paydaşlara teşekkür eder, ülkemiz ve çalışma hayatı için faydalı olmasını temenni ederim.

Bekir AKTÜRK
Rehberlik ve Teftiş Başkanı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
BAŞKAN SUNUŞU	ii
İÇİNDEKİLER	iii
I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER	1
1. TEFTİŞİN ADI	1
2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ.....	1
3. TEFTİŞİN AMACI.....	1
4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER	1
5. ÇALIŞMA TAKVİMİ	1
6. GÖREV YAPILAN İLLER	1
7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	2
8. İŞYERLERİNİN SEÇİMİ.....	2
9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER.....	2
II. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	4
1. HAZIRLIK AŞAMASI	4
2. TEFTİŞ AŞAMASI.....	4
3. İSTATİSTİKLER	5
III. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR	7
1. 4904 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR	7
2. 4857 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR	8
3. 6735 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR	8
IV. BÖLÜM: SONUÇ	9

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1. TEFTİŞİN ADI

İzinsiz Aracılık ve Yetkisiz Geçici İş İlişkisi İle İşçi Temini Sağlayan İşyerlerine Yönelik Programlı Teftiş

2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığımızca daha önce yürütülmüş olan Özel İstihdam Büroları Programlı Teftişleri ile Başkanlığımıza intikal eden şikâyet/ihbar başvurularının değerlendirilmesi sonucunda; bazı işverenliklerin izinsiz aracılık ve yetkisiz geçici iş ilişkisi kurmak yoluyla işgücü temini sağlamaya başladığı, özellikle “esnek işgücü temini”, “danışmanlık”, “bordrolama” hizmetleri kapsamında “dönemsel işgücü ve personel hizmetleri” adı altında izinsiz aracılık ve yetkisiz geçici iş ilişkisi ile işgücü temin ettiği belirlendiğinden programlı teftiş gerçekleştirilmiştir.

3. TEFTİŞİN AMACI

İzinsiz Aracılık ve Yetkisiz Geçici İş İlişkisi İle İşçi Temini Sağlayan İşyerlerine Yönelik Programlı Teftiş ile kayıtdışılığın azaltılması ve haksız rekabetin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER

Programlı teftiş kapsamında Ankara ve İstanbul Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarında görevli toplam 8 iş müfettişinden oluşan 4 heyet görev almıştır.

5. ÇALIŞMA TAKVİMİ

Programlı teftişin yürütüleceği işverenlikler, ilgili Grup Başkanlığı tarafından her bir heyete 2 dönem halinde (2022/Mart-Haziran-2022/Temmuz-Kasım) verilmiştir. Programlı teftişin uygulama süresi 2022 yılının sonuna kadardır. Programlı teftişin ön hazırlık çalışması kapsamında 01.03.2022-04.03.2022 tarihlerinde arasında toplantı ve diğer faaliyetler yapılmıştır.

6. GÖREV YAPILAN İLLER

Programlı teftiş, öncelikli olarak Ankara, Kocaeli, İstanbul, İzmir ve Antalya illerinde yürütülmüş, teftiş programının uygulanma sürecinde söz konusu sayılan iller dışında faaliyet

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

gösteren izinsiz aracılık ve yetkisiz geçici iş ilişkisi ile işçi temini sağlayan işyerleri de programlı teftiş kapsamına alınmıştır.

7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

4857 sayılı İş Kanunu'nun 7'nci maddesi ile 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile Özel İstihdam Büroları Genelgesi (2016/1) kapsamında;

- İzinsiz aracılık,
- Yetkisizi geçici iş ilişkisi faaliyeti,

Yürüttüğü tespit edilen işverenlikler ile bu işverenliklerden hizmet alan işverenlikler teftiş kapsamına alınmıştır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığımıza intikal eden şikâyet/ihbar başvuruları ile diğer hususların değerlendirilmesi sonucunda oluşturulan bu programlı teftiş konu işverenlikler hakkında yazılı ve görsel medya üzerinden yapılan araştırmalarda söz konusu işverenliklerin özellikle “esnek işgücü temini”, “danışmanlık”, “bordrolama” hizmetleri kapsamında “dönemsel işgücü ve personel hizmetleri” adı altında izinsiz aracılık ve yetkisiz geçici iş ilişkisi ile işgücü temin ettikleri değerlendirilmiştir.

8. İŞYERLERİNİN SEÇİMİ

Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları üzerinden 78.10 (İş bulma acentelerinin faaliyetleri), 78.20 (Geçici iş bulma acentelerinin faaliyetleri) ve 78.30 (Diğer insan kaynaklarının sağlanması) Nace kodları ile faaliyet yürüten işverenlikler başta olmak üzere özellikle “esnek işgücü temini”, “danışmanlık”, “bordrolama” hizmetleri kapsamında “dönemsel işgücü ve personel hizmetleri” adı altında izinsiz aracılık ve yetkisiz geçici iş ilişkisi ile işgücü temin ettiği tespit edilen işverenliklere ait işyerleri seçilmiştir.

9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER

Geçici İş İlişkisi: Geçici iş ilişkisi faaliyeti hakkında, 4857 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi ile 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ve Özel İstihdam Büroları Genelgesinde (2016/1) usul ve esaslar ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Geçici iş ilişkisi, özel istihdam bürosu aracılığıyla ya da holding bünyesi içinde veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde görevlendirme yapılmak suretiyle kurulabilir. Özel istihdam bürosu

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

aracılığıyla geçici iş ilişkisi, Türkiye İş Kurumunca izin verilen özel istihdam bürosunun bir işverenle geçici işçi sağlama sözleşmesi yaparak bir işçisini geçici olarak bu işverene devri ile 4857 sayılı Kanunun 7'nci maddesinde belirtilen hallerde kurulabilir.

Aracılık: Aracılık faaliyeti hakkında, 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ve Özel İstihdam Büroları Genelgesinde (2016/1) usul ve esaslar ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Aracılık faaliyeti, iş arayanlar ya da işverenlerle bir işyerinde birebir görüşme yapılarak ve/veya 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununda yazılı araçlarla ya da radyo, televizyon, video, internet, kablolu yayın veya elektronik bilgi iletişim araçları ve benzer yayın araçlarından biri ile de görüşme yapılmaksızın sunulabilir. Türkiye İş Kurumundan izin almaksızın; bir işyerinde veya 5187 sayılı Kanunda yazılı araçlarla ya da radyo, televizyon, video, internet, kablolu yayın veya elektronik bilgi iletişim araçları ve benzeri yayın araçları ile iş ve işçi bulmaya aracılık yapılamaz. Basın ve yayın kuruluşları ile diğer bilgi iletişim araçları vasıtasıyla iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyeti gösteren kişilere ait reklam ve ilanların yayını yapılamaz.

İş ve işçi bulmaya aracılık faaliyeti gerçek ve tüzel kişiliklerce;

- Doğrudan ya da dolaylı olarak,
- Gelir amacı olsun, olmasın,
- İşyerinde ve/veya internet üzerinden,
- Bağımsız olarak ya da ek olarak sadece bu amaca yönelik olarak yayımlanan gazete, dergi, vb. yayınlar aracılığı ile,
- Tam ya da kısmi zamanlı işlerde,

Yapılan iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetlerini kapsar. Bu kapsamda, iş ve işçi bulmaya aracılık, Türkiye İş Kurumunca izin verilen özel istihdam büroları tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1.HAZIRLIK AŞAMASI

Programlı teftiş kapsamında Ankara ve İstanbul Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarında görevli toplam 8 iş müfettişinden oluşan 4 heyet oluşturulmuştur. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığımıza intikal eden şikâyet/ihbar başvuruları ile diğer hususların değerlendirilmesi, yazılı ve görsel medya üzerinden yapılan araştırmalar sonucunda işverenlikler belirlenmiş olup Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca Programlı Teftiş Uygulama Esası hazırlanarak çalışma planı müfettişlere bildirilmiştir. Programlı teftişin ön hazırlık çalışması kapsamında 01.03.2022-04.03.2022 tarihleri arasında toplantı ve diğer faaliyetler yapılmıştır.

2.TEFTİŞ AŞAMASI

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından konuya ilişkin uygulama esası hazırlanarak yayımlanmıştır. Ayrıca programlı teftiş sürecinde karşılaşılan sorunların çözülmesi, uygulamada birliğin sağlanması, karşılaşılan farklı durumların değerlendirilip fikir alışverişinde bulunulması, teftişin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla da belirli aralıklarla Zoom programı üzerinden heyetler ile çevrimiçi toplantılar yapılmıştır.

Programlı teftiş süreci boyunca teftişlere ilişkin istatistiki verilerin derlenmesi amacıyla her ay düzenli olarak kaç işyerine gidildiğini, hangi tarihte hangi işyerinde teftiş faaliyetinde bulunulduğunu, incelenen işyerlerindeki toplam çalışan sayılarını vb. bilgileri içerir “A-04 Programlı Teftiş Faaliyet Tabloları” heyetlerce düzenlenmiştir.

Programlı teftişin konusu, 4857 sayılı İş Kanun’un 7’nci maddesi ile 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile Özel İstihdam Büroları Genelgesi (2016/1) kapsamında olup konu ile ilgili kayıt ve belge inceleme dönemi olarak 01.01.2021 tarihinden teftiş tarihine kadar olan süre esas alınmıştır. Denetimler, teftişe konu işverenliklerde ve örnekleme yoluyla izinsiz aracılık ve yetkisiz geçici iş ilişkisi ile işgücü temin eden işyerlerinde yapılacak incelemeler ile yürütülmüştür.

Teftiş sürecinde öncelikli olarak görev olarak verilen işverenliklerde kayıt ve belgeler incelenmiş, işverenliklerin sözleşme kapsamında iş ilişkisi kurmuş oldukları işverenliklere

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

örneklem ziyaretler gerçekleştirilmiş, ifadelere başvurulmuş, işyeri ortamı ve çalışma sahaları gezilerek yapılan iş ve işlemler gözlemlenmiştir.

Teftiş programına alınan işverenlikler hakkında teftiş programı uygulama süresi içerisinde izinsiz olarak aracılık ve/veya geçici iş ilişkisi faaliyetinde bulunduğu veya bu kapsamda işçi temin edildiği yönündeki ihbar/şikâyet dilekçeleri de programlı teftişte görevli heyetlerce incelenmiştir.

3.İSTATİSTİKLER

Programlı teftiş kapsamında heyetlerce toplam 184 işverenlikte teftiş faaliyetleri yürütülmüş, bu işverenliklerden 5'inin Türkiye İş Kurumu tarafından yetkilendirilmiş özel istihdam bürosu olarak faaliyetini sürdürdüğü görülmüştür. Programlı teftiş sonucunda mevzuata aykırılık nedeniyle 2 izinli özel istihdam bürosunun kapatılması istenilmiştir. Teftişi gerçekleştirilen işverenlikler bünyesinde toplam 35.447 işçinin çalıştığı belirlenmiştir.

Teftiş sürecinde incelenmiş olan 184 işverenin faaliyetleri kapsamında toplamda 1.849 iş ilişkisi kurmuş olduğu belirlenmiştir. Bunlardan 287 tanesinin ise alt işverenlik kapsamında kurulmuş iş ilişkisi olduğu değerlendirilmiştir. Söz konusu programlı teftiş kapsamında tespit edilen hususlar tablolar halinde aşağıda gösterilmiştir.

Teftiş Kapsamında İncelenene İşverenlik Sayısı	184
İzinli Özel İstihdam Bürolarının Sayısı	5
Teftişe Tabi İşverenliklerin Kurmuş Olduğu Toplam İş İlişkisi Sayısı	1.849
Alt İşverenlik Kapsamında Olduğu Değerlendirilen İş İlişkisi Sayı	287

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Aracılık Faaliyetlerine İlişkin:

İzinsiz Olarak İş ve İşçi Bulmaya Aracılık Faaliyetinde Bulunan İşverenlik Sayısı	8
İzinsiz Olarak İş ve İşçi Bulmaya Aracılık Faaliyetinde Bulunan İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı	439.434,00 TL
İzinsiz Olarak İş ve İşçi Bulmaya Aracılık Faaliyetinden Bulunan İşverenliklerden Hizmet Alan İşverenlik Sayısı	7
İzinsiz Olarak İş ve İşçi Bulmaya Aracılık Faaliyetinden Bulunan İşverenliklerden Hizmet Alan İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı	166.145,00-TL

Geçici İş İlişkisi Faaliyetlerine İlişkin:

Yetkisiz/İzinsiz Olarak Geçici İş İlişkisi Düzenleyen İşverenlik Sayısı	104
Yetkisiz/İzinsiz Olarak Geçici İş İlişkisi Düzenleyen İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı	157.233.382,00 TL
Yetkisiz/İzinsiz Olarak Geçici İş İlişkisi Düzenleyenlerden Hizmet Alan İşverenlik Sayısı	1.095
Yetkisiz/İzinsiz Olarak Geçici İş İlişkisi Düzenleyenlerden Hizmet Alan İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı	64.513.852,00 TL
Yetkisiz/İzinsiz İşverenliklerden Geçici İş İlişkisi Kapsamında İşçi Temin Ederek Çalıştırmış Olan İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı	33.543.329,00 TL

Yetkisiz Yabancı Çalışan Tespitine İlişkin:

Yetkisiz/İzinsiz Geçici İş İlişkisi Kapsamında Çalışma İzni Olmaksızın Yabancı Uyruklu İşçi Çalıştıran İşverenlik Sayısı	Yetkisiz/İzinsiz Geçici İş İlişkisi Kapsamında Çalıştırılmış Olan İzinsiz Yabancı Uyruklu İşçi Sayısı	6735/m.23'e Muhalefetten Uygulanan Toplam İPC Tutarı	
4	12	İşverenlikler İçin	İşçiler İçin
		214.230,00 TL	75.369,00 TL

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR

1.4904 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR

1.1. 4904 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin (a) bendine göre "*Kurumdan izin almadan iş ve işçi bulmaya aracılık yapan gerçek veya tüzel kişilere ... Türk lirası, tekrarı hâlinde ... Türk lirası, bu kapsamda hizmet alan işverenlere ... Türk lirası, idari para cezasının uygulanacağı*" açıklanmıştır.

Teftiş programı kapsamında incelenmiş olan toplam 184 işverenlikten 8'inin Türkiye İş Kurumundan izin almaksızın aracılık faaliyetinde bulunmuş olduğu tespit edilmiş, 4904 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin (a) bendi uyarınca bu işverenliklere toplam 439.434,00 TL idari para cezası uygulanması, Kurumdan izin almaksızın aracılık faaliyetinde bulunan bu işverenliklerden hizmet aldığı tespit edilen 7 işverenliğe de ilgili Kanun hükmü gereğince toplam 166.145,00 TL idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

1.2. Özel istihdam bürolarının aracılık faaliyetleri dışındaki diğer bir faaliyet konusu ise geçici iş ilişkisi kurmaktır. ÖİB'lerin bu faaliyetlerine ilişkin esaslar 4857 sayılı İş Kanunu'nun 7'nci maddesinde ve bu maddeye dayanılarak hazırlanmış olan Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği'nde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. İlgili yasal düzenlemelere göre; özel istihdam bürosu aracılığıyla geçici iş ilişkisi, Türkiye İş Kurumunca izin verilen özel istihdam bürosunun bir işverenle geçici işçi sağlama sözleşmesi yaparak bir işçisini geçici olarak bu işverene devri ile kurulabilmektedir.

4904 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin (b) bendine göre "*Kurumdan izin almamasına veya yetkisi iptal edilmesine rağmen geçici iş ilişkisi düzenleyen gerçek veya tüzel kişilere ... Türk lirası, fiilin tekrarı hâlinde ... Türk lirası, bu kapsamda hizmet alan işverenlere ... Türk lirası, idari para cezası uygulanacağı*" açıklanmıştır.

Teftiş programı kapsamında incelenmiş olan toplam 184 işverenlikten 104'ünün Türkiye İş Kurumundan izin almaksızın geçici iş ilişkisi düzenleme faaliyetinde bulunmuş olduğu tespit edilmiş, 4904 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin (b) bendi uyarınca bu işverenliklere toplam 157.233.382,00 TL idari para cezası, Kurumdan izin almaksızın geçici iş ilişkisi düzenleme faaliyetinde bulunan bu işverenliklerden hizmet aldığı tespit edilen 1.095 işverenliğe de ilgili Kanun hükmü gereğince toplam 64.513.852,00 TL idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

1.3. 4904 sayılı Kanun'un "Özel istihdam bürosu kurma izni ve geçici iş ilişkisi kurma yetkisinin iptali" başlıklı 18'inci maddesinde özel istihdam bürosu izninin iptalini gerektiren durumları sıralamıştır. Programlı teftiş sürecinde yetki belgesine sahip olduğu tespit edilen özel istihdam bürolarından ilgili Kanun maddesi hükümleri uyarınca mevzuata aykırı olarak faaliyete bulunduğu gerekçesiyle toplam 2 özel istihdam bürosunun kapatılması istenilmiştir.

2.4857 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Geçici iş ilişkisi" başlıklı 7'nci maddesinin ceza maddesi olan aynı Kanunun 99/1-b maddesi; *"Bu Kanunun 7'nci maddesinde öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı olarak geçici işçi çalıştıran işveren veya işveren vekiline bu durumdaki her işçi için ... Türk lirası idari para cezası verilir..."* hükmünü içermektedir.

Teftiş sürecinde izinsiz olarak geçici iş ilişkisi kurduğu tespit edilen işverenliklerden geçici iş ilişkisi kapsamında işçi temin ederek çalıştırmış olan işverenliklere; yetkisiz geçici iş ilişkisi kuran işverenliklerden temin ederek çalıştırdığı işçi sayısı dikkate alınarak 4857 sayılı Kanun'un 7'nci maddesine aykırılıktan toplam 33.543.329,00 TL idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

3.6735 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR

Programlı teftiş faaliyetleri kapsamında tespit edilen izinsiz yabancı uyruklu işçiler ve bu işçileri çalışma izni olmaksızın çalıştıran işverenlikler hakkında 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 23 üncü maddesinin (5) numaralı bendi uyarınca idari para cezası uygulanması istenilmiştir. Bu kapsamda teftişlerde toplam 4 işverenliğe çalışma izni olmayan yabancı uyruklu işçileri çalıştırdığı gerekçesiyle 6735 sayılı Kanun'un 23/5/b/3 maddesi uyarınca toplam 214.230,00 TL, toplamda 12 yabancı uyruklu işçiye ise çalışma izni olmaksızın bir işveren bağlı olarak çalışmış oldukları gerekçesiyle 6735 sayılı Kanun'un 23/5/b/1 maddesi uyarınca toplam 75.369,00 TL idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM: SONUÇ

İzinsiz Aracılık ve Yetkisiz Geçici İş İlişkisi İle İşçi Temini Sağlayan İşyerlerine Yönelik Programlı Teftiş kapsamında, izinsiz olarak aracılık veya yetkisiz geçici iş ilişkisi faaliyetinde bulunan işverenlikler ile bu işverenliklerden işçi temin ederek işçi çalıştıran işverenlikler incelenmiştir. Teftiş, Ankara ve İstanbul Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarında görevli toplam 8 müfettiş tarafından ve 4 heyet halinde öncelikli olarak Ankara, Kocaeli, İstanbul, İzmir ve Antalya illerinde yürütülmüştür. Bu teftiş programı sonucunda izinsiz aracılık ve yetkisiz geçici iş ilişkisi ile işgücü teminini önleyerek kayıtdışılığın azaltılması ve haksız rekabetin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Teftiş faaliyetleri; 4857 sayılı İş Kanunu'nun 7'nci maddesi ile 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile Özel İstihdam Büroları Genelgesi (2016/1) kapsamında yürütülmüş, ilgili mevzuat düzenlemeleri gereği teftiş programı sürecinde tespit edilmiş olan aykırılıklarla ilgili olarak idari yaptırımlar önerilmiştir.

Teftiş programı kapsamında toplam 184 işverenlik ve bu işverenliklerin kurmuş olduğu toplam 1.849 iş ilişkisi incelenmiş, bu iş ilişkilerinden izinsiz aracılık ve/veya yetkisiz geçici iş ilişkisi olduğu tespit edilmiş olanlarla ilgili olarak gerekli idari işlemler uygulanmıştır. Bu kapsamda; incelenmiş olan işverenliklerden 8'inin izinsiz olarak (Türkiye İş Kurumu'ndan izin almadan) iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetinde bulunduğu, toplam 7 işverenliğin ise iş ilişkisi kapsamında izinsiz olarak iş ve işçi bulmaya aracılık yapan bu işverenliklerden hizmet almış olduğu (işçi temin ederek çalıştırdığı) tespit edilmiştir. Aynı şekilde incelenmiş olan işyerlerinden 104'ünün yetkisiz/izinsiz olarak geçici iş ilişkisi düzenlediği, toplam 1.095 işverenliğin ise izinsiz olarak geçici iş ilişkisi düzenleyenlerden hizmet aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca teftişlerde toplam 4 işverenliğin çalışma izni olmayan yabancı uyruklu işçiyi çalıştırdığı belirlenmiştir. İlgili tespitler sonucunda yasal mevzuat hükümleri uyarınca hem izinsiz aracılık faaliyetinde bulunan işverenliklere ve bu kapsamda işçi temin etmiş olan işverenliklere, hem de yetkisiz geçici iş ilişkisi faaliyetinde bulunan işverenliklere ve bu kapsamda hizmet alan işverenliklere 4857 sayılı Kanun, 4904 sayılı Kanun ve 6735 sayılı Kanun kapsamında idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

Sonuç olarak; programlı teftiş kapsamında;

- 4904 sayılı Kanun hükümlerine muhalefetten 222.352.813,00 TL,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- 4857 sayılı Kanun hükümlerine muhalefetten 33.543.329,00 TL,

Olmak üzere işverenlikler hakkında toplam 255.896.142,00 TL idari para cezası ile 6735 sayılı Kanun hükümlerine muhalefetten 289.599,00 TL idari para cezası uygulanması istenilmiştir.